

[Bernhard Baunsgaard]

Nu vil jeg ikke misforstås på dette punkt: tavshed med hensyn til personlige oplysninger eller kendskab til økonomiske forhold, som tjenestemanden eller en anden offentligt ansat kommer i besiddelse af gennem sit embede, er ikke det, vi diskuterer; naturligvis skal denne tavshedspligt respekteres. Forfuskning fra de offentligt ansattes side, når det gælder den saglige baggrund for diskussionen, kan heller ikke tolereres; men vi har i demokratiets navn desperat brug for at blive oplyst om de offentligt ansattes mening om de forskellige problemer, samfundet møder, og folket er de offentligt ansattes egentlige arbejdsgiver.

Mon det er forkert, når pastor Lilleør på Fyn beskriver, hvor meget behov man i folkeoplysningen har for de offentligt ansattes indlæg, og slutter med at fastslå:

»Tavshed om offentlige anliggender kan kun tjene statens sag – d.e. magthavernes – aldrig folkets interesse.«

I enkelte situationer vil magthaverne og de offentligt ansatte have fælles interesse; det er sjældent, men det sker.

Jeg kan her minde om formanden for Kommunernes Landsforening, borgmester Henning Rasmussen, der i en pressemeddelelse udtalte, at han ønskede at drøfte tavshedspligten for kommunalpolitikere og offentligt ansatte i anledning af den kritik, de to grupper var udsat for fra borgere, der havde gjort brug af bistandsloven. Her kan de to grupper være enige om at appellere til de egentlige indehavere af magten: folket. De to grupper bør have større frihed til at ytre sig. De har ret til at kunne forsvare sig, men vi må ikke ofre de borgere, der er klienter ved bistandskontorerne, for det. Men vi er alle interesserede i en debat, så vi kan få at vide, hvordan vor bistandslov fungerer, om den opfylder det, vi ønskede, for det er folket, der er de egentlige magthavere. Det er os, der betaler for det.

Så vil jeg gerne her tilføje følgende, for det må der heller ikke være nogen tvivl om, før vi går videre. Offentligt ansatte i Danmark, tjenestemænd eller overenskomstansatte, er undergivet det, der hedder diskretionær afskedigelse. De kan afskediges, når ministeren eller borgmesteren føler, at hans eller hendes udtalelser gør det vanskeligt at samarbejde med vedkommende, og det er ikke magtfordrejning.

Ordet »diskretionær« siger vel ikke de fleste så forfærdelig meget. Jeg kan illustrere det med et eksempel. At kapitulere står vel for de fleste som det værste, der kan ske. Det er det ikke. Ved en kapitulation aftaler man regler, som man overgiver sig på. Men overgiver man sig på diskretion, overgiver man sig efter at have konstateret, at alt er tabt. Man overgiver sig på nåde og unåde.

Jeg vil gerne understrege endnu en gang, at ministerens ord var værdifulde. Vi må huske, at vi taler om en halv million offentligt ansatte – med familie en hel million – men disse er ikke først og fremmest ansat i staten. Ministerens ord vil kunne gøre god virkning ude i kommunerne. Som ministeren sagde: vi må være frisisindede, vi må være åbne, vi må nå til det samfund, som Karl Popper fremhæver som alle andre styreformers overlegent: demokratiet i det åbne samfund.

Ministeren kom med gode betragtninger om, at det jo ikke var afskedigelse, man greb til. Nej, det var overførelse til andre opgaver. Vi kender det. Vi kender også dette med en medarbejder, der havde virket i mange år og nået en høj stilling, hvorefter man konstaterer, at han pludselig er umulig at samarbejde med.

Spareforanstaltninger er heller ikke et middel, man skal kimse ad, når man vil slippe af med en medarbejder, der bruger sin ytringspligt for stærkt. Man kan spare hele afdelinger væk, hvis man ønsker det. Vi kender jo også eksemplet, at man sender en referent til at aflægge beretning, når en offentligt ansat ytrer sig ved et offentligt møde; vi kaldte det tidligere stikkeri.

Når alt dette er sagt, vil jeg igen understrege, at et internt notat ikke i al almindelighed fritager en offentligt ansat for ytringspligten; det interne notat gælder dem, der er undergivet loyalitetspligten.

Men hvis, med Poul Andersens ord, de offentligt ansatte ikke skal finde sig i den statsborgerlige nedværdigelse, det er ikke at have den fulde ytringsfrihed, hvordan kan vi så hjælpe dem?

Jeg vil gerne understrege, at vi må kræve foranstaltninger, gøre det klart – og dér vil jeg gerne takke ministeren for hans forslag om, at professor Benf Christensen skulle undersøge det – at de offentligt ansatte må være sikre, vi har brug for dem i den offentlige debat af hensyn til vores demokrati. De of-